ARREST VAN HET HOF
VAN 18 FEBRUARI 1975 [1]

Arbeidsauditeur
tegen J. P. Cagnon en J. P. Taquet
(verzoek om een prejudiciële beslissing ingediend door de Politierechtbank Bergen)

Zaak 69-74

Samenvatting

Vervoer — Voorschriften van sociale aard — Harmonisatie — Dagelijkse rusttijd — Verplichte naleving — Betrokkenen
(Verordening nr. 543/69 van de Raad, art. 11, lid 2, eerste alinea)

De uitdrukking „een rusttijd hebben genoten" in artikel 11, lid 2, eerste alinea, van verordening (EEG) nr. 543/69 van 25 maart 1969 moet aldus worden verstaan dat zij de naleving der bepalingen inzake de dagelijkse rusttijd voorschrijft zowel aan de bemanningsleden zelf, aan wie de verplichting wordt opgelegd gedurende de voorgeschreven minimumduur elke uitoefening van de in artikel 14, lid 2, sub c) en d), dezer verordening aangeduide werkzaamheden daadwerkelijk te onderbreken, als aan de werkgever-vervoerondernemer die gehouden is de nodige maatregelen te nemen om de bemanningsleden in staat te stellen de voorgeschreven dagelijkse rusttijd te genieten.

In de zaak 69-74

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van de Politierechtbank te Bergen, in het aldaar aanhangig geding:

de ARBEIDSAUDITEUR BIJ DE ARBEIDSRECHTBANK te Bergen,

tegen

1. J. P. CAGNON, chauffeur, wonende te Amiens;

2. J. P. TAQUET, vervoerondernemer, wonende te Amiens,

1 — Procestaal: Frans.

om een prejudiciële beslissing inzake de uitlegging van artikel 11, lid 2, eerste alinea, van verordening nr. 543/69 van de Raad van 25 maart 1969 tot harmonisatie van bepaalde voorschriften van sociale aard voor het wegvervoer PB 1969, L 77, blz. 49),

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE,

samengesteld als volgt: R. Lecourt, President, J. Mertens de Wilmars en A. J. Mackenzie Stuart, Kamerpresidenten, A. M. Donner, R. Monaco (rapporteur), P. Pescatore, H. Kutscher, M. Sørensen en A. O'Keeffe, Rechters,

Advocaat-Generaal: G. Reischl
Griffier: A. Van Houtte

het navolgende

ARREST

Ten aanzien van de feiten

Overwegende dat de verwijzingsbeschikking en de krachtens artikel 20 van 's Hofs EEG-Statuut ingediende schriftelijke opmerkingen kunnen worden samengevat als volgt:

I — De feiten en de schriftelijke behandeling

1. Artikel 11, lid 2, eerste alinea, van verordening nr. 543/69 van de Raad van 25 maart 1969 (PB 1969, L 77, blz. 53) tot harmonisatie van bepaalde voorschriften van sociale aard voor het wegvervoer bepaalt:

„In het personenvervoer moet ieder bemanningslid in de loop van de periode van 24 uren, voorafgaande aan ieder moment waarop hij één van de in artikel 14, lid 2, sub c) en d), aangeduide werkzaamheden verricht, een dagelijkse rusttijd hebben genoten:

— van ten minste 10 achtereenvolgende uren, zonder dat deze rusttijd in de loop van de week kan worden bekort, of .....".

Artikel 14, lid 2, van dezelfde verordening spreekt sub c) van „de rijtijd".

2. De onderhavige procedure komt voort uit een geding voor de Politierechtbank te Bergen tussen de Arbeidsauditeur (bij de Arbeidsrechtbank te Bergen) en J. P. Cagnon, buschauffeur, als verdachte, en J. P. Taquet, als burgerlijk en hoofdelijk aansprakelijke werkgever van verdachte. In deze zaak wordt verdachte met name te laste gelegd overtreding van de voorschriften van artikel 11, lid 2, eerste alinea, van genoemde vervordening nr. 543/69 van de Raad van 25 maart 1969 en van artikel 2 van het

Belgisch Koninklijk Besluit van 23 maart 1970 ter uitvoering van deze verordening, daar hij gedurende een reis naar Duitsland

— als bemanningslid in het personenvervoer niet een dagelijkse rusttijd van ten minste 10 achtereenvolgende uren had genoten in de loop van de periode van 24 uren, voorafgaande aan ieder moment waarop hij één van de in artikel 14, lid 2, sub c), van verordening nr. 543/69 aangeduide werkzaamheden verrichtte.

In het hoofdgeding heeft verdachte het hem te laste gelegde feit niet ontkend, doch aangevoerd dat bedoelde Gemeenschapsbepaling geen verplichting jegens hem inhield in zoverre het voorschrift inzake de dagelijkse rusttijd zich slechts tot de werkgevers richt en niet tot de bemanningsleden van voertuigen voor het wegvervoer.

3. De Politierechtbank te Bergen heeft allereerst vastgesteld dat het door de werkgever gevoerde verweer dat de heer Cagnon opdracht had gekregen de nacht door te brengen in Dortmund, plaats van bestemming van het door verdachte bestuurde voertuig, niet weersproken is, zodat de heer Taquet niets valt te verwijten. De Politierechtbank heeft vervolgens overwogen dat het verweer van verdachte betrekking heeft op de uitlegging van artikel 11, lid 2, eerste alinea, van verordening nr. 543/69, daar het juist gaat om de vraag of „de chauffeur de mogelijkheid moet hebben de wettelijk voorgeschreven rust te nemen, dan wel verplicht is de verordening na te leven, dat wil zeggen daadwerkelijk te hebben gerust."

Overeenkomstig het voorstel van de vervolgende instantie om deze interpretatievraag aan het Hof van Justitie voor te leggen, besloot de Politierechtbank te Bergen bij vonnis van 6 september 1974 het geding te schorsen en overeenkomstig artikel 177 EEG-Verdrag het Hof de volgende vraag te stellen:

„In welke zin dienen de woorden *een rusttijd hebben genoten* in artikel 11, lid 2, eerste alinea, van verordening nr. 543/69 te worden verstaan".

4. Het verwijzingsvonnis is ingekomen ter griffie van het Hof op 18 september 1974.

De Commissie der Europese Gemeenschappen, ten deze vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur M. Sohier, als gemachtigde, heeft overeenkomstig artikel 20 van het Statuut van het Hof schriftelijke opmerkingen ingediend.

Het Hof heeft, op rapport van de Rechter-Rapporteur en gehoord de Advocaat-Generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

II — Krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut ingediende schriftelijke opmerkingen

Opmerkingen van de Commissie der Europese Gemeenschappen

De Commissie merkt in hoofdzaak het volgende op:

— Daar verordening nr. 543/69 in al haar onderdelen verbindend en rechtstreeks toepasselijk is in elke Lid-Staat van de Gemeenschap, is zij — en met name ook artikel 11, lid 2 — van toepassing op alle betrokken rechtssubjecten, dus zowel op de vervoerondernemingen die als werkgever optreden, als op de in deze bepaling bedoelde bemanningsleden van voertuigen.

— In de tekst van de litigieuze bepaling wordt duidelijk en dwingend tot uitdrukking gebracht dat ieder bemanningslid in het personenvervoer gedurende de voorgeschreven minimumduur „daadwerkelijk moet" hebben gerust volgens het schema van de dagelijkse rusttijd in de lopende week.

— De volgens deze bepaling verplichte dagelijkse rusttijd staat in tegenstelling tot het verrichten van de in artikel 14, lid 2, sub c) en d), der veror-

dening aangeduide werkzaamheden. Deze rusttijd voor de bemanningsleden is niet beperkt tot het begrip rust in de zuider fysieke betekenis van het woord, doch kan ook elke andere ontspanning omvatten, echter met uitdrukkelijke uitzondering van het besturen van voertuigen en iedere andere vorm van aanwezigheid op het werk in eigenlijke zin.

— Zouden de voorschriften van verordening nr. 543/69 - in het bijzonder die betreffende de minimumduur van de dagelijkse en wekelijkse rusttijden - slechts te zien zijn als een bevoegdheid en niet als een verplichting voor de bemanningsleden om daadwerkelijk te rusten, dan zou geen der drie doeleinden van deze verordening worden bereikt. Immers:
  - de verordening zou in geen enkel opzicht leiden tot een harmonisatie van de mededingingsvoorwaarden op vervoersgebied (zie de tweede alinea van de preambule der verordening);
  - van sociale vooruitgang zou geen sprake zijn (zie de derde overweging van de considerans der verordening);
  - het oogmerk van de verkeersveiligheid zou volledig worden miskend (zie derde, achtste en negende overwegingen van de considerans der verordening).

Op grond van deze opmerkingen zou de Commissie op de vraag van de Politierechtbank willen antwoorden:

„De bepaling van artikel 11, lid 2, van verordening (EEG) nr. 543/69, van 25 maart 1969 moet aldus worden uitgelegd dat zij dient te worden nageleefd zowel door de bemanningsleden van voertuigen voor personenvervoer, voor wie zij de verplichting meebrengt zich daadwerkelijk te houden aan het schema van de dagelijkse rusttijd, bestaande in de onderbreking gedurende de voorgeschreven minimumduur van de werkzaamheden aangeduidt in artikel 14, lid 2, sub c) en d), als door de werkgevers, voor wie zij de verplichting meebrengt de nodige maatregelen te nemen om de bemanningsleden in staat te stellen de dagelijkse rusttijd te genieten".

III — De mondelinge behandeling

Overwegende dat tijdens de terechtzitting van 23 januari 1975 J. P. Cagnon en J. P. Taquet, ten deze vertegenwoordigd door de heer Detaeye, en de Commissie van de Europese Gemeenschappen, ten deze vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur M. Sohier, als gemachtigde, mondelinge opmerkingen hebben gemaakt;

dat J. P. Cagnon en J. P. Taquet bij die gelegenheid hebben ingestemd met het overzicht van de feiten en met de door de Commissie voorgestelde uitlegging en zich in hun conclusies te hebben gerefereerd aan het oordeel van het Hof;

Overwegende dat de Advocaat-Generaal ter terechtzitting van 30 januari 1975 conclusie heeft genomen;

Ten aanzien van het recht

1 Overwegende dat de Politierechtbank te Bergen bij vonnis van 6 september 1974, ingekomen ter griffie van het Hof op 18 september 1974, krachtens artikel 177 van het EEG-Verdrag een vraag heeft gesteld inzake de uitlegging van artikel 11, lid 2, eerste alinea, van verordening nr. 543/69 van de Raad

van 25 maart 1969 (PB 1969, L 77) tot harmonisatie van bepaalde voorschriften van sociale aard voor het wegvervoer;

2 dat de vraag is opgeworpen in een strafzaak, waarin een reiswagenbestuurder te laste wordt gelegd dat hij, als bemanningslid in het personenvervoer, niet de in dit artikel 11, lid 2, eerste alinea, bedoelde dagelijkse rusttijd heeft genoten;

3 dat de verdachte tegen de tenlastelegging heeft ingebracht dat het voorschrift inzake de dagelijkse rusttijd zich alleen tot de werkgevers richt en niet tot de bemanningsleden van voertuigen voor het wegvervoer;

4 dat in verband hiermee het Hof wordt gevraagd in welke zin de woorden „een rusttijd hebben genoten" moeten worden verstaan;

5 Overwegende dat volgens artikel 11, lid 2, eerste alinea, van verordening nr. 543/69: „in het personenvervoer ieder bemanningslid in de loop van de periode van 24 uren, voorafgaande aan ieder moment waarop hij één van de in artikel 14, lid 2, sub e) en d), aangeduide werkzaamheden verricht, een dagelijkse rusttijd moet hebben genoten van ten minste 10 achtereenvolgende uren, zonder dat deze rusttijd in de loop van de week kan worden bekort . . .";

6 dat artikel 14, lid 2, sub c) en d), spreekt van „de rijtijd" en „de overige tijd van aanwezigheid op het werk";

7 dat uit de derde en tiende overweging van de considerans van verordening nr. 543/69 blijkt dat de verordening onder meer gericht is op de „verbetering van de verkeersveiligheid", waartoe het noodzakelijk is gebleken „een minimumduur van de rusttijd vast te stellen alsmede de andere voorwaarden waaraan de dagelijkse rusttijd en de wekelijkse rusttijd van de bemanningsleden moeten voldoen";

8 dat een dergelijke doelstelling niet wordt bereikt, wanneer de voorschriften inzake de dagelijkse rusttijd en de wekelijkse rusttijd alleen zouden gelden voor de werkgever-vervoerondernemer en niet tevens van toepassing zouden

zijn op de bemanningsleden door hen te verplichten daadwerkelijk de voorgeschreven minimumrust te nemen;

9 dat bijgevolg de uitdrukking „een rusttijd hebben genoten" in artikel 11, lid 2, ning in artikel 14 de invoering voorschrijft van een persoonlijk controleboekje voor de bemanningsleden;

10 dat bijgevolg de uitdrukking „een rusttijd hebben genoten" in artikel 11, lid 2, eerste alinea, van verordening (EEG) nr. 543/69 van 25 maart 1969 aldus moet worden verstaan dat zij de naleving der bepalingen inzake de dagelijkse rusttijd voorschrijft zowel aan de bemanningsleden zelf, aan wie de verplichting wordt opgelegd gedurende de voorgeschreven minimumduur elke uitoefening van de in artikel 14, lid 2, sub c) en d), dezer verordening aangeduide werkzaamheden daadwerkelijk te onderbreken, als aan de werkgever-vervoerondernemer die gehouden is de nodige maatregelen te nemen om de bemanningsleden in staat te stellen de voorgeschreven dagelijkse rusttijd te genieten;

Ten aanzien van de kosten

11 Overwegende dat de kosten, door de Commissie wegens indiening harer opmerkingen bij het Hof gemaakt, niet voor vergoeding in aanmerking kunnen komen;

12 dat de procedure ten aanzien van partijen in het hoofdgeding als een aldaar gerezen incident is te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen;

HET HOF VAN JUSTITIE,

uitspraak doende op de door de Politierechtbank te Bergen bij vonnis van 6 september 1974 gestelde vraag, verklaart voor recht:

De uitdrukking „een rusttijd hebben genoten" in artikel 11, lid 2, eerste alinea, van verordening (EEG) nr. 543/69 van 25 maart 1969 moet aldus

worden verstaan dat zij de naleving der bepalingen inzake de dagelijkse rusttijd voorschrijft zowel aan de bemanningsleden zelf, aan wie de verplichting wordt opgelegd gedurende de voorgeschreven minimumduur elke uitoefening van de in artikel 14, lid 2, sub c) en d), dezer verordening aangeduide werkzaamheden daadwerkelijk te onderbreken, als aan de werkgever-vervoerondernemer die gehouden is de nodige maatregelen te nemen om de bemanningsleden in staat te stellen de voorgeschreven dagelijkse rusttijd te genieten.

Lecourt Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart Donner

Monaco Pescatore Kutscher Sørensen O'Keeffe

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op achttien februari negentienhonderdvijfenzeventig.

De Griffier

A. Van Houtte

De President

R. Lecourt

CONCLUSIE VAN DE ADVOCAAT-GENERAAL G. REISCHL VAN 30 JANUARI 1975 [1]

Mijnheer de President,
mijne heren Rechters,

De Politierechtbank te Bergen heeft in het kader van een aldaar aanhangig geding het Hof verzocht om uitlegging van een bepaling van verordening nr. 543/69 van de Raad tot harmonisatie van bepaalde voorschriften van sociale aard voor het wegvervoer (PB 1969, nr. L 77, blz 49).

Bedoelde verordening — die onder andere ter verwezenlijking van een gemeenschappelijk vervoerbeleid op basis van artikel 75 EEG-Verdrag is vastgesteld — bepaalt, voor zover hier van belang, in artikel 11, lid 2, dat in het personenvervoer ieder bemanningslid in de loop van de periode van 24 uren, voorafgaande aan ieder moment waarop hij een van de in artikel 14, lid 2, sub c en d, aangeduide werkzaamheden verricht (dus een voertuig, bestuurt of aanwezig is op het werk), een dagelijkse rusttijd moet hebben genoten van ten minste 10 achtereenvolgende uren, zonder dat deze rusttijd in de loop van de week kan worden bekort. Artikel 14, lid 2, bepaalt voorts dat de bemanningsleden van een voertuig onder meer de arbeidsonderbrekin-

1 — Vertaald uit het Duits.